

Neuroaffektiv psykoterapi

Ny antologi bygger bro mellem den neuroaffektive udviklingspsykologi og den psykoterapeutiske praksis med spædbørn, børn og familier.

Neuroaffektiv udviklingspsykologi bibringer os optimistisk viden om, at det er muligt at udvikle de dybereliggende lag af personligheden, som går forud for symboldannelsen og de narrative strukturer, når den ”tidlige skade” er sket. I den sammenhæng må mødeøjeblikkenes tilsyneladende essentielle betydning for børns neurale udvikling og deres følelsesmæssige og sociale udvikling siges at være en aha-oplevelse for de fleste. En øjenåbner, der blev introduceret af Daniel Stern.

Denne bog handler om, hvordan vi ud fra en kompleks forståelse af personlighedsudvikling som en gensidig proces mellem neurobiologi og relationel regulering stiller os i det psykoterapeutiske arbejde over for mennesker, hvis nærmeste udviklingszone på det personlighedsmæssige område ligger inden for det første leveår.

Et vedkommende og rørende citat på første side i bogen skrevet af den finske psykiater Jukka Mäkelä, slår temaet an. Her inviteres vi kortvarigt ind i en Theraplay-session, hvor en syvårig pige lærer sin egen oplevelse at kende og integrerer den i sin fornemmelse af sig selv, ved at Jukka ser, anerkender og reflekterer over den i engageret leg med hende.

What works for whom

Bogens titel kan måske give anledning til forvirring, hvis man forventer, at man her får præcise og konkrete svar på, ”hvordan man arbejder neuroaffektivt”. Susan Hart præciserer netop i bogens indledning, at hun søger at udbygge teorien ved at udvikle et ”landkort”, så det bliver muligt at udvælge de rette metoder til den rette problematik. De fleste af interventionsmetoderne retter sig mod forældre og børn med problemer i forhold til arousal-regulering, affektiv afstemning og med simplistisk mentalisering, mens de øvrige metoder sigter mod, hvordan man arbejder på højere niveauer ud fra en forventning om mentaliseringssevne. Bogen tilbyder således en variation af velstrukturerede, teoretisk funderede og gennemarbejdede behandlingsmetoder, som alle har betydning for udvikling af personlighed, emotioner og sociale funktioner på forskellige niveauer i nervesystemet.

En af Susan Harts væsentlige pointer er, at ingen psykoterapeutisk metode dur til alle. Det drejer sig om at sammensætte

forskellige interventionsmetoder, der kan udvikle og stimulere nervesystemet inden for den nærmeste udviklingszone, hvorfor udvælgelsen metoder er central. Theraplay og Circle of Security er nogle af de behandlingsmetoder, som har stor vægt i bogen, og som er et nyskabende supplement til eksisterende psykoterapeutiske metoder i Danmark.

En anden pointe er, at det er nødvendigt at udrede det følelsesmæssige og personlighedsmæssige udviklingsniveau ud fra systematiserede undersøgelsesmetoder hos børn og forældre samt deres samspilskompetencer, før man kan skabe afklaring om behandlingsformen. For at målrette og effektivisere indsatsen i det meget udfordrende arbejde med tilknytningsforstyrrede og svært relationsforstyrrede børn påpeger Susan Hart med andre ord, at det er vigtigt at forstå de enkelte familiemedlemmers personlighedsmæssige udviklingsniveau, indre repræsentationer og mentaliseringssevne uanset kognitive og intellektuelle kompetencer.

Bro mellem teori og praksis

Især i indledningerne til bogens fire dele agerer Susan Hart karavanefører ved at udvide forståelsen af den neuroaffektive udviklingspsykologi og samtænke den med den gængse relationelle tænkning inden for såvel spædbarns-, børne- og familierapi. I denne tænkning udfolder der sig subtile og kreative forståelser af, hvordan den neuroaffektive udviklingspsykologiske forståelsesramme supplerer den eksisterende tænkning på området.

Det er her, læseren bliver introduceret til ”De neuroaffektive kompasser” – en model, forfatteren har udviklet i samarbejde med psykoterapeut Marianne Bentzen i et forsøg på at tydeliggøre de kompetencer, nervesystemet har behov for at udvikle på de forskellige mentaliseringsniveauer i den tredelte hjerne. Kompasserne udgør et effektivt navigationsredskab, når det terapeutiske input skal tilpasses barnets og forældrenes nærmeste udviklingszone.

Bogen giver et meget levende billede af en brobygning mellem teori og praksis. Umiddelbart fremstår spædbarnsafsnittet som det mindst udbyggede, mens loopet til praksis synes at have karakter af at være mere udfoldet i det psykoterapeutiske arbejde med børn og familier.

I introduktionerne til de udenlandske og danske forfatters

med børn

bidrag fortæller Susan Hart med stor generøsitet om den betydning, de har haft for, at hun har kunnet gå ad de neuroaffektive broer, mens de bygges. Samtidig bestræber hun sig på at gøre de sværeste bidrag forståelige.

Bogens store fordel er dens bredde og dybde, som afspejles i kraft af de mange differentierede bidrag. Samtidig er det måske også dens umiddelbare akilleshæl, da der i sagens natur bliver en del udfordringer med at få det samlede overblik, når alle bidragydere skal have fuld taletid. Dette aspekt kan til tider opleves som en anelse uoverskueligt.

Imidlertid er den generøsitet meget sympatisk, hvormed Susan Hart forstørrer, at der er andre end hende, som både forud og i samtiden har brobygget med hende udi teori og praksis. Hun lader bidragyderne tale deres eget sprog og forstørrer dermed, at hendes egne anskuelser kommer et sted fra, og at der i den grad er mennesker, som har lagt kræfter i udviklingen af det neuroaffektive udviklingspsykologiske landkort.

Tilsammen udgør bidragene et engageret fagligt miljø, optaget af de (aller-)mindste detaljer i mellemmenneskeligt samspil. Bidragene afspejler på grundig vis den stringens, der er så absolut nødvendig for at kunne bevare vedholdenheden, målrettetheden og troen på, at en indsats nytter i det allermost sårbare relationsarbejde med børn og familier.

Hvor står feltet?

Som dedikeret praktiker i feltet er jeg optaget af det aktuelle inklusionsarbejde på normalområdet. Her er der brug for, at

pædagoger og lærere m.fl. får integreret den neuroaffektive udviklingspsykologiske forståelse i praksis for at kunne løfte de tungere opgaver, de bliver stillet over for, når de skal være med til at sikre, at børn og unge får gode udviklingsbetingelser.

Som konsulent og supervisor for lærere og pædagoger finder jeg, at der er megen viden at hente i "Neuroaffektiv psykoterapi med børn", da den neuroaffektive indfaldsvinkel i den grad nuancerer, hvor tæt forbundet læring er med den følelsesmæssige og relationelle synkronisering eller "mødeøjeblikkene". Denne faglige viden tilfører inklusionen i fællesskaber nye dimensioner, og samtidig bidrager den til at udvikle det almene læringsmiljø.

Inklusionsarbejdet stiller store krav til samarbejdet mellem fagspecialisten, forældrene og de professionelle omkring barnet. Samarbejdet vil fordre evnen til at få de relationelle processer koblet sammen med den neuroaffektive forståelsesramme, så systemet omkring barnet oplæres til at tilegne sig denne viden på forskellige niveauer.

Det er derfor min opfattelse, at der vil blive brug for at differentiere teorien og tilrettelægge den til de enkelte fagprofessionelle grupper, så denne viden begrebsliggøres og integreres inden for egen diskurs. Derfor vil jeg også hilse fagbøger om den neuroaffektive forståelse målrettet de enkelte faggrupper velkomne. Endelig vil der blive hårdt brug for at få samskabt forståelser mellem de enkelte faggrupper. Set fra mit ståsted vil det blive et af den psykologfaglige specialists vigtigste anliggender. ■

Marie Olsen-Kludt

BOGDATA

Susan Hart (red.): "Neuroaffektiv psykoterapi med børn".
Hans Reitzels Forlag, 2011. 656 sider. 498 kr.